

אוגוסט 2018

מעצר ילדי מהגרים בישראל 2018

"אסור להחזיק ילדים בכלא. בכלא ילדים רואים מראות ושומעים קולות שילדים לא אמורים לשמוע".

ילדה מאריתריאה שהייתה כלואה בסהרונים במשך מחצית השנה בגיל 15.5

מהגרי עבודה שמבקשים לחיות ולעבוד במדינת ישראל, נאלצים לעשות זאת תחת הגבלות רבות. אחת מהן היא הגבלת הזכות הבסיסית לקיום חיי משפחה, זוגיות וילדים. המדינה עדיין כולאת בבית סוהר ילדי מהגרי עבודה ששוהים בישראל שלא כדיון.

בשנת 2018, מדינת ישראל ממשיכה להגביל את מהגרות ומהגרי העבודה בקיום חיי משפחה:

- ❖ על פי חוקי המדינה, ילד שנולד למהגרים ששוהים בישראל שלא כדיון שווה גם הוא שלא כדיון. מהגרת עבודה שילדה ומעוניינת לשמור על מעמדה כעובדת בעלת אשרה, נדרשת להסגיר את בן זוגה, אב ילדיה, לרשויות למטרת גירוש, או להוכיח שיצא מהארץ בכוחות עצמו.¹
- ❖ עובדת שנכנסת להריון, נדרשת להמשיך לעבוד במשך כל תקופת ההריון כדי לשמור על אשרתה כמהגרת עבודה. במקרים רבים העובדת מפוטרת משום שאינה יכולה להמשיך ולעבוד בעבודה פיזית קשה בהיותה בהריון מתקדם והיא מתקשה להמשיך ולהרים את המעסיק הסיעודי על מנת להכניסו למקלחת, או להעבירו למיטה.
- ❖ אם העובדת צולחת את תקופת ההריון מבלי שתפוט, ומעסיקה מוכן להמתין לה בתקופת הלידה בה אינה יכולה לעבוד, מוטל עליה למצוא הסדר לתינוקה למשך שישה ימים בשבוע, 24 שעות ביום, אלא אם כן המעסיק מאפשר לה להתגורר בביתו יחד עם התינוק ולהסכים לכך שהאם הטרייה נדרשת לטפל גם בתינוק במקביל לטיפול בו. לחילופין, על האם לאתר מעסיק סיעודי אחר שיסכים לתנאים אלו.

¹ רשות האוכלוסין וההגירה, "נוהל הטיפול במתן הארכת מעמד מסוג א\2 בארץ", 20.05.2013, סעיף ד.3. מתוך:

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/procedure_pregnant_foreign_worker_in_israel_2013/he/5.3.0023.pdf

❖ מעקב שעורך זה שנים ארגון "קו לעובד", מעלה שמעטים הם המעסיקים הישראלים שמוכנים לעמוד בתנאים אלו. רובם מעדיפים לפטר את העובדת מיד כשנודע להם דבר הריונה ולשכור עובדת סיעוד אחרת במקומה. עובדות בודדות מצליחות להסדיר את שהיית עולליהן בבתי חברות באופן קבוע. גם באותם מקרים בודדים, נציגי "קו לעובד" נאלצים לפעול פעם אחר פעם להסדרת האשרות של האם והתינוק שכן הפקידים בלשכות רשות האוכלוסין השונות כלל לא מודעים לנוהל ומסרבים להכיר בו. התוצאה של כלל הקשיים האלו בשמירת המעמד החוקי היא שרב העובדות שזולדות בישראל ואינן חוזרות למדינות מוצאן, מאבדות את מעמדן החוקי.²

החוק מאפשר את מעצרה של עובדת שאיבדה את מעמדה החוקי יחד עם ילדיה לצורך גירוש מהארץ. פקחי רשות ההגירה עוצרים ומגרשים מידי שנה מהארץ עשרות משפחות על ילדיהן.

רקע

באוקטובר 2004 נכנס לתוקף "נוהל עובדת זרה בהריון" לפיו, מהגרת עבודה שנכנסה להריון לא תוכל לחדש את אשרתה, ואם לא תעזוב את הארץ ביוזמתה, תיעצר ותגורש. בשנת 2009 משרד הפנים קבע כי מהגרת עבודה בהריון תוכל להישאר במדינת ישראל בתנאי שתשלח את התינוק לארץ מוצאה בשלושת החודשים הראשונים לחייו.³ נוהל זה בוטל בשנת 2011 על ידי בג"ץ בעקבות עתירת ארגוני זכויות האדם.⁴

ביוני 2006, בעקבות מאבק ציבורי של ארגוני זכויות האדם, הממשלה קיבלה החלטה הומניטארית חד פעמית להסדרת מעמדם של ילדי מהגרי העבודה ומניעת גירושם וגירוש משפחותיהם.

על פי ההחלטה העניק שר הפנים מעמד של תושב קבע לילדים על פי הקריטריונים הבאים:⁵

1. חיו באותה עת בישראל לפחות שש שנים רצופות
2. הגיעו לישראל לפני גיל 14
3. הוריהם נכנסו לישראל כחוק (עם אשרת עובד או תייר)
4. הם לומדים או למדו במערכת החינוך הממלכתית ודוברים עברית

² על פי מידע שנמסר על ידי עו"ד מיכל תאג'ר מארגון "קו לעובד".

³ רשות האוכלוסין וההגירה, "נוהל טיפול בעובדת זרה בהריון ובעובדת זרה אשר ילדה בישראל", מתוך: 20.05.2013.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/procedure_pregnant_foreign_worker_in_israel_2013/he/5.3.0023.pdf

⁴ בג"ץ 11437/05 קו לעובד ואחרים נגד משרד הפנים ואחרים, 13.04.2011.

⁵ משרד ראש הממשלה. החלטה מס' 156. הסדר לשעה למתן מעמד לילדי שוהים בלתי-חוקיים, הוריהם ואחיהם הנמצאים בישראל - תיקון החלטה מיום 18.06.2018. מתוך:

https://www.gov.il/he/Departments/policies/2006_des156

שר הפנים העניק מעמד של תושבים ארעים לבני משפחת הילד עד הגיעו לגיל 21. במועד זה, ניתן לאשר למשפחתו של הילד לקבל מעמד של תושבי קבע והילד יוכל להגיש בקשה להתאזרח. החלטה זו הייתה **חד פעמית**. עם זאת, **המדינה המשיכה להביא לישראל עוד ועוד מהגרי עבודה לענפי החקלאות, הבניין והסיעוד וכך נולדו ילדים נוספים שהולדתם מנעה בעד הוריהם מלהמשיך ולהחזיק באשרת עבודה כחוק.**

באוגוסט 2010, לאחר ששוב עלה מספרם של הילדים השוהים בישראל שלא כדין, ולאחר מאבק ציבורי נוסף של ארגוני זכויות האדם, הממשלה נאלצה לקבל החלטה הומניטרית **חד פעמית נוספת** ואימצה את המלצותיה של ועדה בין משרדית שדנה בסוגיית הילדים של מהגרי עבודה.

גם בשנת 2010 הועדה קבעה תנאים דומים לאלו שנקבעו בשנת 2006 וקבעה שיינתן מעמד לילדים:⁶

1. שהוריהם נכנסו לישראל כחוק (עם אשרת עובד או תייר)
2. רשומים ללימודים בכיתה א' או בכיתה גבוהה יותר
3. נכנסו לישראל לפני גיל 13 ומתגוררים בה לפחות חמש שנים רצופות
4. דוברים עברית

מי שענה על קריטריונים אלו באותה שנה, הגיש בקשה במועד וסיפק את כל המסמכים שנדרשו על ידי משרד הפנים, לאחר מאבק ציבורי נוסף שהסתיים ארבע שנים מאוחר יותר, קיבל מעמד של תושב קבע בישראל. בני משפחתו קיבלו מעמד של תושבים ארעיים שמחודש מידי שנה, עד הגעת הילד לגיל 21. כשמגיע הילד לגיל 21 יכולה משפחתו להגיש בקשה למעמד קבע.

מאות מהגרי העבודה בעלי משפחות לא עמדו בתנאי ההחלטות הללו, לא הצליחו להסדיר את מעמדם, נעצרו וגורשו מישראל יחד עם ילדיהם. בין השנים 2007-2012 נכלאו במתקני משמורת של שב"ס 1,547 קטינים חסרי מעמד. ב - 16 החודשים הראשונים לכליאת משפחות מהגרים במתקן יהל"ם שבאחריות רשות האוכלוסין וההגירה, עד יולי 2012, נעצרו וגורשו מהמתקן 112 משפחות, ברובן אימהות עם ילדיהן.⁷

באותו מתקן גם מוחזקים מסורבי כניסה לישראל, ביניהם משפחות עם ילדים. כך למשל דיווחה רשות האוכלוסין וההגירה שבשנת 2016 נכלאו במתקן 243 מסורבי

⁶ משרד ראש הממשלה, החלטה מס' 2183, הסדר לשעה למתן מעמד לילדי שוהים שלא כדין מיום 1.8.2010. מתוך: https://www.gov.il/he/departments/policies/2010_des2183

⁷ מבקר המדינה, דו"ח שנתי 63 לשנת 2012 ולחשבונות שנת הכספים 2011, "הטיפול בקטינים חסרי מעמד אזרחי בישראל", מאי 2013, עמ' 1895. מתוך: http://www.mevaker.gov.il/he/Reports/Report_114/b3113e4f-cfc8-4da6-8dba-5c4a90708056/8012.pdf

כניסה שטרם מלאו להם 18 שנים. שבעה ילדים שסורבה כניסתם היו כלואים במתקן למעלה משבוע.⁸

איך משפיעה מדיניות הממשלה על חיי מהגרי העבודה וילדיהם?

קלוטילד ובנימין מחוף השנהב

קלוטילד ובנימין הם מהגרים שהגיעו לארץ מחוף השנהב בשנת 1997. שני ילדיהם רוני וישראל נולדו בארץ, דוברים עברית ולמדו במערכת החינוך הישראלית. המשפחה שילמה במהלך השנים כספים רבים לעורכי דין שפעלו להסדרת מעמדה, אך ללא הצלחה. קלוטילד ובנימין טענו שהם פעילים פוליטיים, מתנגדי משטר מוכרים שחירותם תהיה בסכנה אם ישובו לחוף השנהב. בקשתם למקלט נדחתה כמו גם בקשתם להסדיר את מעמד הילדים שנולדו בישראל. שלושה שבועות לפני סוף שנת הלימודים 2017, נעצר ישראל, בן 16 באותה עת, יחד עם אמו קלוטילד על ידי פקחי הרשות ההגירה והשניים הועברו לכלא גבעון. כשהגיעו רוני, האח הקטן בן השמונה ואביו בנימין לבקרום בכלא, נעצרו גם הם. תמורת ערבות בנקאית של כ-35 אלף שקל וכתב התחייבות עצמית בסך של 50 אלף שקל, הרשה בית הדין לביקורת משמורת לבן הבכור, ישראל, ולאמו להישאר בארץ שבועיים נוספים על מנת שישראל יוכל להשלים את בחינות הבגרות. רוני ואביו הובלו מן הכלא הישר אל המטוס לחוף השנהב.⁹

נ.ס.ק., עובדת סיעוד

נ.ס.ק. הגיעה לישראל בשנת 2017 כעובדת סיעוד בעלת אשרה כחוק. היא המשיכה לעבוד גם לאחר שנכנסה להריון. כשנולד בנה, סובל מתסמונת דאון, יצאה לחופשת לידה של ארבעה חודשים. עם שובה מחופשת הלידה, התברר שמעסיקתה עברה לבית אבות ואינה זקוקה עוד לשירותיה. נ.ס.ק. פנתה לחברות כוח אדם רבות במאמץ להסדיר את אשרתה, אך לא הצליחה לאתר מעסיק שמעוניין בשירותיה, אם שמטופלת בתינוק שזקוק באופן מתמיד לטיפול וביקורת רפואית. כשבנה היה בן חמישה חודשים נ.ס.ק. נעצרה והצהירה בפני דיין בית הדין שהיא מוכנה להפקיד ערבות כספית לשחרורה עד להסדרת מעמדה. זאת, על אף ששילמה כסף רב לחברות כוח אדם על מנת להגיע לישראל, רק זמן קצר קודם לכן. על אף היעדר הסיכויים על פי חוק להסדיר המעמד מבלי שיאותר מעסיק בעל אשרה שמעוניין להעסיקה, נ.ס.ק. שכרה שירותי עו"ד לשחרורה. ולאחר חודש מעצר בכלא גבעון, גורשו השניים מהארץ.¹⁰

⁸ מתוך תשובת הגב' מלי דוידאן, ממונה חוק חופש מידע ברשות האוכלוסין וההגירה, מיום 28 בפברואר 2018 לסיגל רזן מהמוקד לפליטים ולמהגרים.

⁹ דניאל מונטרסקו, "אני מאשים: הגירוש של רוני אוטשוני בן השמונה מישראל", הארץ, 23.07.2017. מתוך:

<https://www.haaretz.co.il/blogs/danielmonterescu/BLOG-1.4280254>

¹⁰ המידע שמור במשרדי המוקד לפליטים ולמהגרים

אלו משפחות מהגרים נעזרות ומגורשות?

מעקב "המוקד לפליטים ולמהגרים" אחר מעצר משפחות בשנים האחרונות מעלה שחל שיפור משמעותי בהתנהלות רשות ההגירה כלפי המשפחות. משפחות עם ילדים בוגרים שנעצרו בביתם על ידי פקחי הגירה, נושאי צו בית משפט, מיצו קודם למעצר את זכותן לסעד מבית המשפט. באופן זה, לאחר המעצר, גם אם ניסו לשוב לבית המשפט ולבקש את התערבותו למניעת הגירוש, לא צלח הדבר בידן והן גורשו מהארץ תוך תקופה קצרה ביותר.

בתקופה האחרונה ניכר שפקחי רשות האוכלוסין וההגירה מסתייעים בשירותי מודיעין מדויקים על מנת לעצור משפחות בשלמותן בבתייהן לפנות בוקר. בעוד מעצרי העבר התאפיינו בשבירת דלתות ואלימות כלפי העצורים, עדויות ממעצרי המשפחות האחרונות מלמדות שפקחי הגירה דפקו על דלתות הבתים עד שהדיירים פתחו אותן או שהמתינו בפתח הבית עד לצאתו של ראשון היוצאים מבני המשפחה. בתקופה האחרונה מהגרי עבודה שהם הורים לילדים מקבלים שיחות טלפון של פקחי הגירה המזמינים אותם למשרדי הרשות "לרשום את הילדים". הורים שאינם מתייצבים, מתקשרים אליהם פעם נוספת הפקחים ומבהירים שהם יודעים היכן הם גרים ויכולו לבוא לקחת אותם למעצר וגירוש, איום שמהווה לחץ פסיכולוגי על משפחות מהגרי העבודה לעזוב את הארץ.

במהלך שנות הלימודים האחרונות, רב רובם של ההורים שעוכבו על ידי פקחי רשות ההגירה, שוחררו לאחר שהוכיחו שילדיהם לומדים בבתי ספר. על פי עדויותיהם, הוצא נגדם צו הרחקה מהארץ ונאמר להם על ידי פקחי הרשות שעליהם לעזוב את הארץ בתחילת החופש שהגדול שאם לא, יבואו הפקחים לעצורם. מידי שנה, עם תחילת החופש הגדול, בחודשי יולי אוגוסט, נרשמת במוקד לפליטים ולמהגרים עלייה במספרם של המשפחות שנעצרות לגירוש מהארץ ופקחי הרשות עוצרים גם ילדים בוגרים שסיימו את שנת הלימודים.

ביוני 2018 עלה לכותרות סיפור מעצרה של מרסי, מהגרת עבודה מניגריה שנעצרה עם ארבעת ילדיה הקטנים. גם היא נעצרה לאחר שניהלה הליכים משפטיים שכשלו להסדרת מעמדה. מרסי הייתה עצורה במשך כחודש וחצי עד שגורשה מהארץ.¹¹ יחד עמה נכלאו בגבעון מבקשת מקלט מאתיופיה עם שתי בנותיה הקטנות, אשר אותן הצליח המוקד לפליטים ולמהגרים לשחרר לאחר שני חודשי כליאה, בזכות בקשת המקלט של אב המשפחה.¹² האישה מאתיופיה ידעה לספר על שמונה ילדים שהיו כלואים עמן וגורשו מהארץ בתקופת כליאתן במתקן.¹³

¹¹ יניר קוזן, "אחרי חודש במעצר, מרסי וארבעת ילדיה הקטנים גורשו מהארץ", מעריב, 09.07.2018. מתוך: <http://www.maariv.co.il/news/israel/Article-650430>

¹² לי ירון, "מהגרת חסרת אשרות מאתיופיה נכלאה עם שתי בנותיה במשך חודשיים ושוחררה", הארץ, 15.07.2018. מתוך: <https://www.haaretz.co.il/news/education/premium-1.6272598>

¹³ מתוך עדותה של האישה במוקד לפליטים ולמהגרים

כיצד יכולות משפחות המהגרים למזער את הנזק?

במוקד לפליטים ולמהגרים מברכים על צמצום ממדי האלימות במעצרי משפחות אך מצרים על התנהלותה הכוללת של הממשלה בכל הנוגע למהגרי עבודה ומעמדם. המוקד פועל בכל הדרכים החוקיות לשינוי התנהלות זאת. כל עוד המצב בעינו עומד, טוב יעשו מהגרי העבודה אם יקפידו להכיר את הוראות החוק ונהליו ויכינו את עצמם ואת ילדיהם באופן המיטבי לכל תרחיש אפשרי.

סקירת הליכים משפטיים שמוגשים על ידי משפחות מהגרי העבודה, בהיעדר נסיבות הומניטריות מיוחדות, מעלה שהם נדחים על ידי הערכאות המשפטיות. מודעות למצב מאפשרת החלטה מושכלת אודות יציאה מהארץ, מועד היציאה המועדף ובמקרים מסוימים אף אפשרות לבחירת מדינת היעד המועדפת. ילדים חוששים מעזיבה למולדת הוריהם רק באותם מקרים בהם הם מבינים שהוריהם חוששים לחזור, שהרי להם אין כל מידע אודות אותה מולדת, למעט המידע שנמסר להם על ידי הוריהם.

האופן שבו ההורים מתווכים לילדים את חווית השיבה למדינת המוצא משפיע עד מאד על האופן שבו הילד יקלוט את החוויה וכן על סיכויי ההשתלבות שלו בחיים במדינת המוצא.

כיצד ניתן לשנות את המצב הקיים? יש פתרונות חלופיים!¹⁴

יש משפחות מהגרים שאינן יכולות להרשות לעצמן חזרה למדינת המוצא בעת הזאת. עבור משפחות אלו חשוב במיוחד לשנות את המצב הקיים. כאשר מדובר בילדים, איתור חלופות למעצר הוא הכרחי. ההשפעות הנפשיות על ילדים כלואים, שנאלצים לחזות בהוריהם במצב של מצוקה וחוסר אונים, הן הרסניות. הכליאה מערערת את עולמם ואת תחושת הביטחון הדרושה להתפתחות תקינה. הנזק הבלתי הפיך לילד, אינו מידתי ואינו נחוץ למטרה - פיקוח הרשויות על המשפחה עד הסדרת מעמדה, או עד הרחקתה מהארץ. **ניסיון המדינות שבהן אומצו חלופות מעצר מעלה שאימוץ החלופות זול יותר מהחזקת משפחה בכלא.** באוסטרליה, לדוגמא, החיסכון הכספי למדינה מחלופות המעצר הגיע ל-69%.

¹⁴ המוקד לפליטים ולמהגרים ואחרים, "ילד אסור: חלופות למעצר של ילדי מהגרים בישראל", ינואר 2014. מתוך:

https://www.researchgate.net/profile/Yael_Mayer2/publication/262925296_hlwpwt_lmzr_sl_yldy_mhgrym_bysrl/links/00b7d5395716172e21000000/hlwpwt-lmzr-sl-yldy-mhgrym-bysrl.pdf

ארגוני זכויות האדם פועלים זה שנים לקידום חלופות מעצר:¹⁵

א. "מתאם טיפול" - הגורם המתווך בין המשפחה לרשויות - עובד סוציאלי במקום פקח, שוטר או סוהר

בהליך טראומטי כמעצר, ישנה חשיבות מכרעת לגורם הראשון שבא במגע עם הילד. כיום, הגורמים העיקריים אתם באה המשפחה במגע הם שוטרים ופקחי יחידת האכיפה, שאינם מוכשרים בטיפול בילדים באירועי משבר ועל כן מחריפים את המצוקה של ההורה והילד. בכל התנהלות מול משפחות עם ילדים או מעצר ילדים לא מלווים, חייב להיות גורם המתווך בין רשויות ההגירה לפרט, שהנו בעל ידע טיפולי: עובד סוציאלי, איש רווחה, או פסיכולוג.

אותו גורם מתווך, אשר נקרא בעגה המקצועית, "מתאם טיפול", לא רק מסייע להתמודדות הילד עם השינוי הקיצוני באורח חייו, אלא גם תורם לאמון שרוכשת המשפחה לרשויות המדינה. באוסטרליה, בלגיה, ספרד, אנגליה ועוד, אומצה בהצלחה גישת "מתאם טיפול".

ב. מגורים בקהילה בליווי "מתאם טיפול"

במקרים בהם נדרש פיקוח לצורך הבטחת יציאה של משפחות שכבר מתגוררות במדינה ומשולבות בחברה, מגורים בקהילה הנם החלופה האפקטיבית, הזולה והרגישה ביותר לזכויות הילדים במשפחה. **חלופה זו מציעה ליווי של "מתאם טיפול", חובת התייצבות בפני הרשויות, הענקת רישיונות שהייה לתקופות קצובות או הפקדת ערבות כספית להבטחת היציאה במועד מהארץ.** במקרים בהם מתאם הטיפול חושש שהמשפחה נחושה בדעתה להישאר במדינה גם בניגוד לחוק, החלופה יכולה לכלול גם איזוק אלקטרוני להורים.

מחקר מקיף שערכה הקואליציה הבינלאומית למניעת מעצר מהגרים (IDC) מצביע על כך שברב המקרים **מהגרים הנמצאים בחלופת מעצר בקהילה לא נמלטים או נעלמים מעין הרשויות.** בארה"ב, למעלה מ-85% ממבקשי המקלט, שחיו במגורים בקהילה, הופיעו באופן סדיר לדיונים בהליכים בעניינם. באוסטרליה, שיעורי הציות לרשויות של מי ששהו במגורים בקהילה עמדו על 93% ובבלגיה - 82%. באוסטרליה, בלגיה, ארצות הברית וקנדה אומצה בהצלחה חלופת מגורים בקהילה.

ג. מגורים במתקני משפחות בליווי "מתאם טיפול"

חלופה המבטיחה פיקוח הדוק יותר היא מגורים במתקני משפחות המנוהלים על ידי גורמי רווחה ולא על ידי הרשויות המופקדות על כליאה. חופש התנועה הפנימי אינו מוגבל וקיימת אפשרות לצאת מהם. מתקנים אלו מבטיחים שהמהגרים ובמיוחד ילדיהם, לא יחוו את השהייה בהם כאבדן חירות וכניתוק מהסביבה החיצונית.

¹⁵ ארגוני זכויות האדם המוקד לפליטים ולמהגרים, האגודה לזכויות האזרח בישראל ורופאים לזכויות אדם כתבו את התוכנית הממשלתית לחלופות מעצר לילדים במסגרת פרויקט משותף בשנת 2014.

מתקני משפחות יכולים לשמש אמצעי פיקוח באמצעות חובת דיווח. יש מדינות בהן "מתאמי הטיפול" יושבים בתוך המתחם. האפשרות העומדת בידי הרשויות לבחור את האזורים בהם ייפתחו מרכזים כאלה, נותנת לרשויות כלים לפיזור האוכלוסייה המתגוררת בהם ולמנוע הכבדה על אזורים או שכונות מסוימים, בהם מרוכזים מהגרים בדרך כלל. באוסטרליה ובבלגיה אומצה בהצלחה חלופת מגורים פתוחים.

ד. פנימיות לילדים לא מלווים:

מזה 13 שנים שפנימיות ברחבי הארץ, המנוהלות על ידי האגף לחינוך התיישבותי במשרד החינוך, קולטות קטינים לא מלווים המגיעים לישראל בגפם בהצלחה רבה. קטינים שהיו עצורים במתקני הכליאה למהגרים שוחררו לאחר תקופת מעצר ארוכה לאותן פנימיות, השתלבו היטב וחלקם כבר השתלבו בלימודים אקדמיים באוניברסיטאות ברחבי הארץ. לא ידוע לנו על מדינות נוספות בהם קיימת חלופת מעצר זאת, אך הניסיון בארץ מלמד על יעילותה של החלופה, אשר אינה בשימוש עוד משום שזה למעלה משלוש שנים שלא נכנסו כלל קטינים לא מלווים לישראל.

מבקר המדינה יוסף שפירא, ציין:

"על רשות האוכלוסין לקיים בדיקה ממשית ומקיפה בדבר האפשרות ליישם כל אחת מהחלופות שהוצעו לה וליצור בכך 'סל של חלופות' אשר ייבחנו בהתאם לנסיבות של כל מקרה ומקרה. רק במקרים שבהם אף לא אחת מהחלופות מתאימה, ייעשה שימוש במתקן המשמורת. דרך פעולה כזו נועדה להבטיח שמעצר הקטינים ייעשה, ככל הניתן, ברוח האמנה לזכויות הילד."¹⁶

גם מבקר המדינה מסכים: מעצר ילדים צריך להיות המוצא האחרון, וגם זאת, תוך הגבלה ברורה של מספר ימים בתנאים מיוחדים המותאמים לילדים. עד למימוש מוצא אחרון זה, יש ליישם את המדיניות המוצעת בתכנית החלופות למעצר בכל הנוגע לילדים השוהים שלא כדין בישראל.

גיא זיגמן, רותי קליין, סיגל רוזן
מחלקת מדיניות ציבורית
המוקד לפליטים ולמהגרים

¹⁶ מבקר המדינה, דו"ח שנתי 63 לשנת 2012 ולחשבונות שנת הכספים 2011, "הטיפול בקטינים חסרי מעמד אזרחי בישראל", מאי 2013. מתוך:

http://www.mevaker.gov.il/he/Reports/Report_114/b3113e4f-cfc8-4da6-8dba-5c4a90708056/8012.pdf